

ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านและสนับสนุน
การใช้เทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย
Political movement against and supporting
the use of GMOs in Thai agriculture

ธีรนนท์ ประเสริฐกุลมณฑ
Teeranon Prasertkamoltep
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
veevo55@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษา มูลเหตุและแรงจูงใจ ลักษณะและรูปแบบการเคลื่อนไหว ปัญหาอุปสรรค ความสำเร็จ และความล้มเหลวของการเคลื่อนไหวต่อต้านและสนับสนุน รวมถึงแนวทางการตัดสินใจของรัฐบาลเกี่ยวกับเทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3 กลุ่มคือ (1) กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้าน (2) กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวสนับสนุน (3) กลุ่มตัวแทนองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และนำเสนอแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) มูลเหตุและแรงจูงใจที่สำคัญของขบวนการต่อต้านคือ ความกังวลในผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี GMOs 2) ลักษณะและรูปแบบการเคลื่อนไหวของทั้งสองฝ่ายมีความคล้ายคลึงกันจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบคือ (1) การเคลื่อนไหว (2) การเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันกฎหมาย (3) การฟ้องร้องต่อศาล ในประเทศไทยมีเพียงฝ่ายต่อต้าน GMOs ฟ้องร้องเจ้าหน้าที่รัฐ 3) ปัญหาอุปสรรคซึ่งทั้งสองฝ่ายเห็นตรงกันคือ (1) สาธารณชนขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยี GMOs (2) การยึดมั่นในวิถีเกษตรที่ขัดแย้งกัน (3) ความขัดแย้งกันในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ยากจะยอมกันได้ ภาครัฐจึงควรตัดสินใจโดยยึดหลักผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวมเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง, วิถีเกษตรทางเลือก, วิถีเกษตรวิทยาศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were to study causes and motives, characteristics and patterns of movement, problems, obstacles, successes and failures of movement to combat and support including guidelines for state decisions about GMOs technology in Thai agriculture. This article was qualitative research by collecting documentary and in-depth interview from 3 groups to be (1) movement and against group (2) movement and support group (3) representative group of Thai agriculture States to be relevance to analyze and present like description.

The results of research were found that 1) the causes and motivation of the resistance was worried about concerning GMOs technology. 2) characteristic and patterns of movement both of them which were similarly to be divided 3 forms as follows; (1) movement (2) movement for supporting law (3) accuse to court, in Thailand had only against GMOs by accusing information of government official. 3) the obstacles which both parties agree were (1) the public lacks knowledge and understanding of GMOs (2) Adhering to conflicting agricultural practices is the opposite, making it difficult to come to terms (3) Conflicts in economic interests were difficult to compromise. The government should therefore make decisions based on the benefits of the nation as a whole to be important.

Keywords: Political movement, Alternative Agriculture, Agriculture Science

บทนำ

ความขัดแย้งเชิงเศรษฐกิจการเมืองเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์จากการใช้พืชตัดแปลงพันธุกรรมในภาคเกษตรกรรมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยมาเป็นเวลากว่า 2 ทศวรรษแล้ว การเคลื่อนไหวทางการเมืองในภาคเกษตรกรรมไทยเกี่ยวกับพืชตัดแปลงพันธุกรรม เป็นการต่อสู้ระหว่างฝ่ายต่อต้านและฝ่ายสนับสนุนการอนุญาตให้ใช้พืชตัดแปลงพันธุกรรมโดยมีภาครัฐในฐานะของผู้ตัดสินใจเชิงนโยบาย ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์กับโทษภัยที่อาจเกิดขึ้นจากการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ใช้พืชตัดแปลงพันธุกรรมในเกษตรกรรมไทย GMOs ย่อมาจาก Genetically Modified Organisms หมายถึงสิ่งมีชีวิตที่เกิดจากการ-ตัดแปลงพันธุกรรมโดยการใช้ความรู้วิศวกรรมพันธุกรรม (Genetic Engineering: GE) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) มาใช้ในการตัดแปลงพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตด้วยการตัดสารพันธุกรรมหรือยีนของสิ่งมีชีวิตหนึ่งแล้วเคลื่อนย้ายไปต่อเข้ากับสารพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้สิ่งมีชีวิตนั้น ๆ กำเนิดขึ้นโดยมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเทคโนโลยีตัดแปลงพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตหรือที่เรียกว่า เทคโนโลยี GMOs นี้ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในหลายมิติของสังคมเกษตรและอาหารของมนุษย์ ทั้งในมิติด้านวิทยาศาสตร์ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจการเมือง ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ในที่สุดก็แบ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้าน GMOs มีการจัดตั้งเป็นขบวนการ มีการเคลื่อนไหวเพื่อต่อสู้ทางการเมืองไปทั่วโลก เช่น ในมิติด้านวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการบริโภค การรบกวนทำลายระบบนิเวศ และในมิติทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ ระบบธุรกิจเกษตรแบบผูกขาดด้วยสิทธิบัตรพันธุ์พืช ที่ได้ถูกประณาม

จากฝ่ายต่อต้านว่าเป็นโจรสลัดชีวภาพ ข้องกังวลเหล่านี้ถูกนำไปเป็นหนึ่งในข้ออ้างหลักในการต่อต้านการใช้พืชตัดแปลงพันธุกรรมทั่วโลกโดยมีสาเหตุจากการที่เทคโนโลยีตัดแปลงพันธุกรรมถูกพิจารณาว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถจดสิทธิบัตรได้ทั้ง ๆ ที่เอาต้นตอมาจากธรรมชาติ เมื่อได้ครอบครองสิทธิบัตรแล้ว ผู้เป็นเจ้าของสิทธิบัตรก็ตั้งกฎเกณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่ก่อความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับเจ้าของสิทธิบัตร สิทธิทางกฎหมายเช่นนี้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อวิถีเกษตรดั้งเดิมเช่น การผสมพันธุ์ระหว่างพืช GMOs และพืชที่ไม่มีสิทธิบัตร ให้ถือว่าพืชที่เกิดใหม่เป็นสิทธิของเจ้าของสิทธิบัตรไปโดยปริยาย การปลูกการทดลองการปรับปรุงพันธุ์การขยายพันธุ์พืชภายใต้สิทธิบัตรนั้นต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิบัตรก่อน เป็นต้น

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1) แนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (New Social Movements) เป็นวิวัฒนาการของกลุ่มทางสังคมที่ซึ่งมีประชาชนเป็นผู้แสดงทางการเมืองเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการจัดระเบียบความสัมพันธ์กับภาครัฐตามความต้องการของกลุ่ม โดยอาจใช้วิธีต่อต้านสนับสนุน หรือเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองที่เป็นผลกระทบจากการดำเนินนโยบายหรือการตัดสินใจภาครัฐ ไม่ว่าจะการดำเนินนโยบายดังกล่าวจะเป็นไปตามอำนาจรัฐที่มาจากการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้โดยใช้ยุทธศาสตร์

การรวมตัวกันเป็นขบวนการเคลื่อนไหวในฐานคดีและรูปแบบต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนือการใช้อำนาจครอบงำของรัฐ เช่น ฐานคดีประชาสังคม หรือฐานคดีการเมืองภาคประชาชน ทั้งนี้เพื่อพยายามปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือของกลุ่ม โดยดำเนินการอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวในกรอบหรือในขอบเขตแห่งการรักษาไว้ซึ่งบรรยากาศและเงื่อนไขแบบประชาธิปไตย (democratic environment) เป็นสำคัญ

2) แนวคิดการเมืองภาคประชาชน การเมืองภาคประชาชนแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงให้ความสำคัญกับประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ทางการเมือง เพื่อแก้ปัญหาและกำหนดชีวิตตนเอง ลดความไร้ประสิทธิภาพของนักการเมือง ลดความอ่อนแอของสถาบันทางการเมือง ตรวจสอบถ่วงดุลรัฐและการแก้ไขปัญหาของรัฐ และทำงานคู่ขนานไปกับการเมืองภาคตัวแทน เพราะเห็นว่าประชาธิปไตยแบบเดิมไม่ได้เป็นคำตอบของการสร้างสังคมที่เท่าเทียม แต่กลับทำให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพิ่มขึ้นจากการรวมโอกาสของนักการเมืองเข้ากับทุนและชนชั้นที่ต้องการรักษาอำนาจและฐานผลประโยชน์ ประชาธิปไตยแบบเดิมทำให้โอกาสของผู้ที่จะเข้าสู่สนาม เลือกตั้งได้เป็นคนเพียงกลุ่มเดียวที่มีลักษณะเฉพาะ และเป็นเพียงกลุ่มคนจำนวนน้อยในสังคม ที่กลายเป็นกลุ่มผูกขาดอำนาจทางการเมือง การเมืองภาคประชาชนจึงต้องการขับเคลื่อนไปสู่แนวทางแก้ปัญหาการเมืองการปกครองที่ภาคตัวแทนไม่อาจแก้ไขได้ (ศรัณยู หมั่นทรัพย์, 2558, หน้า 106) และเป็นกลไกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่สถิติของอำนาจอธิปไตย ปัญหาที่ยามผลประโยชน์แห่งชาติหรือผลประโยชน์ ส่วนรวม ปัญหาฉันทานุมัติทางการเมือง บทบาทของการเมืองภาคประชาชนได้ย้ำไว้ชัดเจนในเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ว่าต้องการส่งเสริมและคุ้มครอง เสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างทาง

การเมืองให้มีเสถียรภาพ (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2552, หน้า 174)

3) แนวคิดกลุ่มรากหญ้าหรือคนชนชั้นล่าง (Grass Roots Organization) แนวคิดการเมืองภาคประชาชนที่อธิบายเรื่อง การใช้ปฏิบัติการทำทนายซึ่งหน้า (Direct Action) เปิด พื้นที่สาธารณะสร้างเครือข่าย (Network) ด้วยเชื่อ ว่าการเมืองภาคประชาชนจะสร้างผลสะท้อนและพัฒนาประชาธิปไตยยังคงมีข้อถกเถียงของกลุ่มมาร์กซิสต์ใหม่ ที่เชื่อว่าการเคลื่อนไหวในลักษณะดังกล่าวไม่อาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ เพราะไม่ได้ให้ความสนใจกับรัฐ และอำนาจในรูปแบบที่ทำงานอยู่รอบตัวและรอบ ประเด็นการเคลื่อนไหว ทำให้ไม่สามารถอธิบายความสลับซับซ้อนของรัฐและสังคมที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหว และการละลายต่อมิตของการต่อสู้ช่วงชิงทางอุดมการณ์ ที่ทำงานอยู่รอบตัว ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์และ อธิบายการผนวกรวม ประนีประนอม และการตกอยู่ในวาทกรรมรอบตัวของการเคลื่อนไหวได้ รวมทั้งการปฏิเสธมิติชนชั้นและการวิเคราะห์ทางชนชั้น (Class Analysis) และไม่สามารถอธิบายการรวมกลุ่มเคลื่อนไหว ของชนชั้นที่หลากหลายแต่ชุดอุดมการณ์ที่สวนทางกับการพัฒนาประชาธิปไตย (แก๊งกิจ กิติเรียงลาภ และ เควิน ฮิววิสัน, 2552, หน้า 120-155)

4) แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน และประชาสังคม แนวคิดการเมืองภาคประชาชน เป็นชุดคำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองที่เป็นได้ทั้งอุดมการณ์และยุทธวิธีการเคลื่อนไหว เป็นแนวคิดที่ไม่มีสถานะเป็นทฤษฎีกระแสหลัก เป็นการหยิบยืมคำทางสังคมศาสตร์ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์รวมกลุ่มของประชาชนและเคลื่อนไหวกระทำบางอย่างในสังคมที่เรียกว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมมาอธิบายเพื่อทำให้เกิดการเสริมพลังอำนาจทางการเมืองให้กับประชาชน สำหรับคำว่าการเมืองภาคประชาชนในสังคมการเมืองไทยเป็นคำประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นผ่านการใช้วาทกรรมการปฏิรูปการเมืองและการร่างรัฐธรรมนูญ

เพื่อปะทะถ่วงดุลการใช้อำนาจทางการเมืองของสถาบันทางการเมืองกระแสหลัก ภายใต้ฐานคิดที่หลากหลาย เช่น ทางวัฒนธรรมชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเคลื่อนไหวเชิงประชาสังคม ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การสร้างชีวิตที่เป็นสุขแก่สมาชิกในสังคมและการสร้างสังคมที่ดี

5) การก่อเกิด โครงสร้าง และ เป้าหมายของกลุ่ม องค์กร หรือขบวนการ แนวคิดที่สำคัญและมีอิทธิพลมีอยู่สองทฤษฎี คือ 1) ทฤษฎีการกระทำร่วมกัน (Collective Action Theory) ของมันเคอ โอลเซน (Mancur Olson) ได้เสนอว่าปกติแล้วคนจะไม่รวมกลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่ เพราะค่าใช้จ่ายของการเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมไม่คุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับ แต่คนจะเข้าร่วมใน “กิจกรรมร่วมกัน” ก็ต่อเมื่อได้รับผลประโยชน์พิเศษหรือในกรณีการเป็นสมาชิกมาจากการบังคับ เมื่อกลุ่มมีขนาดเล็กพอที่ผู้เข้าร่วมมองเห็นว่าเขามีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม 2) ทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) ของ รอเบิร์ต ซาลิสเบอรี (Robert Salisbury) ซึ่งอธิบายการเกิดกลุ่ม องค์กร ขบวนการผ่านแนวคิดการแลกเปลี่ยนว่า กลุ่มเกิดขึ้นมาเพราะ ผู้นำหรือผู้ก่อตั้งชักชวนคนให้เข้าร่วมโดยมีผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจ เช่น (1) ผลประโยชน์ทางวัตถุ เช่น เงิน งาน ชื่อ ของถูก (2) การให้ความสีกทางอารมณ์ร่วมกัน (solidarity) เช่น ได้ใกล้ชิด ได้พบปะเพื่อน (3) จุดมุ่งหมาย (purposive) ด้านอุดมการณ์ ซึ่งซาลิสเบอรีเชื่อว่ากลุ่มการเมืองจะเน้นแรงจูงใจด้านอุดมการณ์หรือด้านจุดมุ่งหมาย (มนตรี เจนวิทย์ การ, 2528, หน้า 523-524)

6) ทิศทางการเคลื่อนไหวของขบวนการ โดยหลักการแล้ว ทิศทางนโยบายของกลุ่มองค์กรมักได้มาจากสมาชิกซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย สมาชิกจึงต้องเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดทิศทางนโยบายของนโยบายของกลุ่มองค์กร จึงกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในขั้นตอนหรือในกระบวนการต่าง ๆ ของกิจกรรมที่เกิดขึ้นทำให้กลุ่มองค์กรกลายเป็นพื้นที่ซึ่งสมาชิกหรือบุคคลอื่น

ๆ ในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงการกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวและมีโอกาสร่วมสร้างนโยบายโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น กิจกรรมกระบวนการจึงเป็นแหล่งปฏิสัมพันธ์ทางความคิดและการปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่องและเข้าถึงแหล่งปฏิสัมพันธ์ได้โดยง่าย

7) แนวความคิดวาทกรรมเพื่อการระดมทรัพยากร (Discourse for resources mobilization) การพิจารณาทำความเข้าใจขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคเกษตรที่พยายามเคลื่อนไหวเชื่อมโยงกับภาครัฐหรือพยายามกดดัน ชักจูงภาครัฐให้ใช้อำนาจรัฐตามที่ต้องการ สามารถพิจารณาปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ ประการแรก การพิจารณาที่ “การก่อเกิด” ของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคเกษตร โดยต้องพิจารณาถึงประวัติความเป็นมาและบทบาทอุดมการณ์หรือความเชื่อในวิถีเกษตรซึ่งจะทำให้เข้าใจถึงเป้าหมายของขบวนการ และเข้าใจว่าอะไรคือเงื่อนไขที่ทำให้ปัจเจกบุคคลหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคเกษตรมีความไม่พึงพอใจ (grievances) หรือความรู้สึกถูกกีดรองเชิงเปรียบเทียบ (relative deprivation) ประการที่สอง ปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่ายและภายนอกเครือข่ายของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคเกษตรมีผลอย่างสำคัญต่อการระดมทรัพยากร อันจำเป็นต่อการเคลื่อนไหว ดังนั้น “การสร้างเครือข่าย” จึงเป็นปัจจัยจำเป็นสำหรับการระดมทรัพยากร การสร้าง การเชื่อมโยงเครือข่าย ในภาคเกษตรกรรมที่มีความเชื่อหรืออุดมการณ์ในวิถีเกษตรเดียวกัน และยังต้องสร้างทางการทำเกษตรผ่านการสื่อสารวาทกรรมภายในเครือข่ายระหว่างกัน และคัดสรรกรอบวาทกรรมส่งผ่านสื่ออันเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวเรียกร้องความเห็นชอบจากสาธารณชนและภาครัฐในประเด็นที่ขบวนการต้องการ

8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรภัทร นิรินทร์ (2559) ศึกษาบทบาท

ของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายรัฐบาลไทย: กรณีศึกษาการผลักดันร่างกฎหมาย เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตตัดต่อทางพันธุกรรม ผลการศึกษาพบว่าในทุก ๆ สถานการณ์ที่มีการพยายามผลักดันเพื่อที่จะเข้าพิจารณาในสภาเพื่อมีการรับรองสถานภาพสิ่งมีชีวิตตัดต่อทางพันธุกรรม ภายใต้การเคลื่อนไหวของเครือข่ายภาคประชาสังคม ทั้งกลุ่มที่เกิดตั้งแต่ต้นตอและสนับสนุนการทดลองให้มีการผลักดันกฎหมาย ในการที่พยายามกดดันให้รัฐบาลมีการพิจารณาในนโยบายการสนับสนุนการทดลองในสภาพเปิด และร่างกฎหมายสิ่งมีชีวิตตัดต่อทางพันธุกรรมของประเทศไทย รัฐบาลมักมีแนวโน้มนโยบายแบบกลาง ๆ และพยายามประนีประนอมกับกลุ่มภาคประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มบริษัทเอกชน เพื่อประนีประนอมตลอดจนรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและฐานเสียงของตน เนื่องจากมีภาคประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ ที่ส่วนใหญ่เป็นผู้กดดันและต่อรองผลประโยชน์ในการสนับสนุนให้ชนะการเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาลในอนาคต

ณรงค์ บุญสวยขวัญ (2549) ศึกษา ขบวนการปฏิบัติการประชาสังคมกับการใช้อำนาจรัฐในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสนใจบริบทของการกระทำร่วมกัน การก่อเกิดลักษณะและพัฒนาการของขบวนการ พบว่า กลุ่มองค์กร ขบวนการปฏิบัติประชาสังคมในลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มองค์กรชุมชน และเป็นขบวนการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในด้านอาชีพและด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีประชาสังคมเชิงอนุรักษ์นิยม เพื่อการเคลื่อนไหวต่อสู้ในเชิงวัฒนธรรม มีความเป็นประชาสังคมแบบมีผู้นำ มีความสัมพันธ์ในแนวตั้งคือ ยึดผู้นำหรือแกนนำเป็นกลไกสำคัญในการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติงาน

มอร์ส (Stephen Morse) และแมนเนียน (Antoinette Mannion, 2009, pp. 225-247) ศึกษารวบรวมงานวิจัยย้อนหลัง 6 ปี เพื่อหาคำตอบว่าพืช GMOs มีส่วนช่วยสนับสนุนการ

พัฒนาที่ยั่งยืนได้หรือไม่ อย่างไร โดยทบทวนงานวิจัยกรณีศึกษาการปลูกฝ้าย BT ซึ่งเป็นพืชผลตัดต่อพันธุกรรมให้ต่อต้านการกัดกินของแมลง โดยสำรวจข้อมูลอย่างเนื่อง 6 ปี เน้นที่ ค่าใช้จ่าย ผลผลิต และรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกฝ้าย BT ในทวีปแอฟริกา พบว่าการปลูกฝ้าย BT สามารถลดต้นทุนในการกำจัดแมลงศัตรูพืชและสามารถเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร และข้อมูลยังชี้ว่าผลประโยชน์นี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 6 ปี ที่ศึกษานอกจากนี้ยังพบว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นนี้ยังส่งผลสะท้อนไปเป็นการลดลงของหนี้สินของเกษตรกรและการเพิ่มขึ้นของเงินลงทุนด้านการศึกษาของบุตรหลาน และเงินลงทุนในไร่ของเกษตรกร อย่างไรก็ตามผู้วิจัยระบุว่า หลักฐานดังกล่าวยังไม่ได้ทำให้พืช GMOs ได้รับการยอมรับว่าเป็นพืชมหัศจรรย์ที่จะมาช่วยบรรเทาความยากจนเสียทีเดียว แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ปรากฏหลักฐานใด ๆ บ่งชี้ว่าการกำจัดแมลงศัตรูด้วยวิธีนี้มีความเกี่ยวข้องกับการทำลายสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามูลเหตุและแรงจูงใจของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการต่อต้านและสนับสนุน การใช้เทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย
2. เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการต่อต้านและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ความสำเร็จ และความล้มเหลวของการเคลื่อนไหวต่อต้านและสนับสนุน รวมถึงแนวทางการตัดสินใจของรัฐเกี่ยวกับเทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) หัวข้อการวิจัย

วิจัยหัวข้อ “ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี

GMOs ในเกษตรกรรม” ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการศึกษาหลากหลายวิธี ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กลุ่มเคลื่อนไหวภาคประชาสังคม นักวิชาการ ตัวแทนภาครัฐที่เกี่ยวข้องเรื่อง GMOs รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์

สำหรับการนำเสนอระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบและขอบเขตของกระบวนการวิจัย ตลอดจนเหตุผลประการสำคัญของการนำระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยมาใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

2) แหล่งข้อมูล

การศึกษาเอกสาร การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากหนังสือและบทความในหนังสือ บทความวารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความหนังสือพิมพ์ ซึ่งผู้วิจัยได้เป็นผู้รวบรวมกำหนดแยกประเด็นไว้ และบางส่วนเป็นข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว และผู้วิจัยได้นำข้อมูลนั้นมาศึกษาโดยการศึกษาเอกสารนี้จะเป็นการเติมเต็มข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีรายละเอียดการศึกษาคือ (1) รวบรวมและศึกษาข่าวสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับ GMOs จากสื่อหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยย้อนหลัง 20 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2560 จำนวน 368 ชิ้น (2) ข้อมูลงานวิจัย รายงานทางวิชาการ และบทความวิชาการที่แสดงความคิดเห็นเชิงสังคมและการเมืองต่อเทคโนโลยี GMOs อาทิ การต่อต้าน GMOs และมาตรการทางกฎหมายในยุโรป สหรัฐอเมริกา และอเมริกาใต้ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) ข้อมูลปฐมภูมิได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญฝ่ายเดียวอย่างอิสระในแต่ละประเด็นคำถาม ซึ่งใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งข้อมูลรายละเอียดประวัติและประสบการณ์ต่าง ๆ ข้อมูลจากความทรงจำ ข้อมูลความคิดเห็นใหม่ ๆ โดยกำหนดเป็นคำถามที่กระชับ เป็นรูปธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ และ

เป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่เอื้อต่อการซักถาม เพื่อมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับ มูลเหตุจูงใจในการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านและสนับสนุน รวมถึงคำตอบเกี่ยวกับ บทบาท ลักษณะ และรูปแบบการต่อต้านและการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย โดยผู้วิจัยมุ่งหาคำตอบในประเด็นดังกล่าวโดยกำหนดการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มขบวนการต่อต้านขบวนการสนับสนุน นักวิชาการเกษตร และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหมด 3 กลุ่มคือ กลุ่มต่อต้าน กลุ่มสนับสนุน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ระดับสูงภาครัฐที่เกี่ยวข้องของกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านการใช้เทคโนโลยี GMOs 1) ผู้อำนวยการมูลนิธิชีววิถี (Bio Thai) 2) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจนะ จังหวัดสงขลา แกนนำภาคใต้ 3) นักวิชาการ อดี้อาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 4) กลุ่มภาคประชาสังคมในนามกลุ่ม “เครือข่ายสิทธิผู้บริโภค” กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี GMOs 1) แกนนำสมาพันธ์เกษตรปลอดภัย มั่นคงยั่งยืนแห่งชาติ (สกช.) 2) นักวิชาการเกษตร นักวิทยาศาสตร์ไทยผู้สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี GMOs 3) เจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นแนวร่วมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี GMOs กลุ่มตัวแทนองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี GMO ในเกษตรกรรมไทย 1) รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ 3) นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสัมภาษณ์ใช้รูปแบบคำถามแบบปลายเปิดมีการเก็บข้อมูลแบบนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ล่วงหน้า มีการวางแผนการเก็บข้อมูลและลงมือเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทำให้ผู้วิจัยสามารถควบคุมการเก็บข้อมูลในสิ่งที่ต้องการในประเด็นการวิจัยเพื่อความครบถ้วนของ

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า การรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความวิชาการ และข้อมูลจากสารสนเทศ เพื่อเป็นส่วนประกอบในเนื้อหา ซึ่งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมผัสกับผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยต้องเตรียมตัวก่อนลงพื้นที่จริง มีการแนะนำตนเองกับผู้ให้ข้อมูลหลัก สร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์แบบเป็นกันเอง จากนั้นบอกวัตถุประสงค์และขออนุญาตบันทึกข้อมูลเสียงจากการสัมภาษณ์

(2) แนวคำถามในการสัมภาษณ์เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิดไม่มีโครงสร้าง ลักษณะเป็นแนวคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากที่สุด

(3) เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้มากที่สุดไม่ตกหล่นเนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถจดบันทึกได้ทั้งหมด

(4) กล้องถ่ายภาพดิจิทัล ใช้บันทึกเหตุการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยเห็นว่าสำคัญ และมีประโยชน์ต่อการวิจัย

(5) เครื่องมือที่ช่วยในการจดบันทึก คือ สมุดปากกา สำหรับจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งช่วยในการบันทึกคำพูดที่สำคัญ สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ

การตรวจสอบข้อมูลการวิจัย ใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการวิจัย โดยวิธีการแบบสามเส้าสะท้อนให้เห็นว่า ข้อมูลและผลการวิเคราะห์จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมที่เก็บรวบรวมไว้มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง ตรงกับความจริง โดยการตรวจสอบความถูกต้อง

เปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือสูง

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับวิเคราะห์จำแนกประเภทและเชิงการตีความโดยผู้วิจัยสรุปวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1) มูลเหตุและแรงจูงใจการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย ที่ประกอบไปด้วย 2 ฝ่าย อันประกอบด้วยมูลเหตุแรงจูงใจของกลุ่มต่อต้านการใช้พืช GMOs จากอดีตผ่านมาจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลาเกือบจะ 20 ปีที่ทางกลุ่มพยายามที่จะเรียกร้อง กัดดัน ต่อต้าน ซึ่งเป็นการทำงานการเมืองภาคประชาชนที่มุ่งขัดขวางแนวทางการใช้อำนาจรัฐที่เป็นสิทธิพื้นฐานที่ภาครัฐกำหนดสิทธิที่พึงมีของภาคประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญกลับคืนมาใช้อำนาจแทนภาครัฐในแนวอารยะขัดขืนที่ไม่เกิดการต่อต้านที่รุนแรง ใช้กระบวนการภาคประชาสังคมสมัยใหม่ที่เน้นยุทธวิธีในการขับเคลื่อนกดดัน ในเรื่องดังกล่าวทุกรูปแบบ อย่างเป็นขบวนการ และเน้นการใช้ยุทธวิธีในเชิงสร้างสรรค์และภาครัฐเองก็ยอมรับเข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นที่ทางภาคประชาชนเรียกร้องเพราะสร้างแรงกดดันให้ภาครัฐในขณะนั้นเกิดการสั่นคลอนได้ ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจึงขอสรุปผลมูลเหตุจูงใจในการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม สามารถสรุปมูลเหตุได้หลายประเด็นดังต่อไปนี้ มูลเหตุด้าน “อุดมการณ์” ของกลุ่มกรีนพีซที่มีแนวความคิดร่วมกันเพื่อการปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีการรณรงค์เกี่ยวกับพืชดัดแปลงพันธุกรรม โดยมีการให้ข้อมูลอย่างเพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ สร้าง

กระแสดิ้นตัวของผู้บริโภคให้ปฏิเสธไม่ยอมรับสิ่งมีชีวิตในการตัดแปลงพันธุกรรม เป็นขบวนการที่เริ่มในระดับโลกจนสามารถมาตั้งสำนักงานในประเทศไทยในนามของ “กลุ่มกรีนพีซ” เพื่อเคลื่อนไหวขับเคลื่อนในการสร้างองค์ความรู้ให้ทุกภาคส่วนในสังคมออกมาปกป้องและร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มูลเหตุ “การปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเทศไทย” ในนามของมูลนิธิชีววิถี หรือ ไบโอดีไทย (BIOTHAI) ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของนักกิจกรรมทางสังคม เกษตรกร นักวิชาการ ช่างราชการ และสมาชิกในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ตระหนักในประเด็นความสำคัญ ปัญหา และทางออกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ/ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิทธิชุมชน ความมั่นคง/อธิปไตยทางอาหาร เกษตรกรรม/การพัฒนาที่ยั่งยืน และการค้าที่เป็นธรรม มูลเหตุ “การได้รับผลกระทบจากการพัฒนาภาครัฐ” ในนามของกลุ่มสมัชชาคนจนเป็นขบวนการเคลื่อนไหวภายใต้ความร่วมมือของกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ชายขอบของรัฐส่วนกลาง และ (4) มูลเหตุ “อนุรักษ์ ปกป้อง ระบบนิเวศที่ถือว่าเป็นทุนทางสังคม หรือเป็นวิถีชีวิตที่แบบดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่” ภายใต้กลุ่มกลุ่มเกษตรทางเลือกเป็นการรวมตัวกันเพื่อต่อรองอำนาจรัฐเพื่อกดดัน ต่อต้านให้มีการขอให้อัยการอนุญาตให้มีการปลูกทดลองพืชจีเอ็มโอในแปลงเปิด จนกว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ มูลเหตุจูงใจของกลุ่มสนับสนุนพืชGMOs บทสรุปมูลเหตุจูงใจในการสนับสนุนพืชจีเอ็มโอประกอบ ด้วย 1) กลุ่มผลประโยชน์ของทุนนิยมข้ามชาติ เป็นการทำแทนในนามของกลุ่มองค์กรไอชา ที่ต้องการประชาสัมพันธ์ “พืชจีเอ็มโอ” ผ่านองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการใช้เทคโนโลยีในภาคการเกษตรในกลุ่มประเทศโลกที่สาม ที่ทาง

กลุ่มองค์กรไอชาได้รับทุนสนับสนุนจากกลุ่มบริษัทยักษ์ใหญ่ที่ทำการผลิตเมล็ดพันธุ์จีเอ็มโอผลิตสารเคมี อุปกรณ์ในระบบจีเอ็มโอแบบครบวงจร ในการให้การช่วยเหลือในระบบเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่แก่ประเทศโลกที่สามโดยผ่านกระบวนการภาครัฐ ในทางการเมืองจึงมองไปถึงการลอบบี้ โดยผ่านการให้การสนับสนุน การช่วยเหลือ การให้ผลประโยชน์ตอบแทนในการให้ข้าราชการระดับผู้บริหารในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วมนั่งทำงานในบริษัทของตนถือเป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทนและผ่านการให้ทุนสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญ ในการไปศึกษาต่อ จนสร้างเป็นนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญในระดับชาติ และให้ทุนในการทำการค้นคว้าทดลองเมล็ดพันธุ์จีเอ็มโอ จนประสบผลสำเร็จแต่ผลของการทดลองจะต้องเป็นลิขสิทธิ์ของเจ้าของทุน ซึ่งถือว่า ณ ปัจจุบันนี้ประสบผลสำเร็จในเรื่องข้าวหอมมะลิ กข105 ที่เป็นสิทธิบัตรของต่างชาติที่เป็นปัญหา มาจนถึงปัจจุบันนี้ 2) กลุ่มนักวิทยาศาสตร์ เป็นกลุ่มข้าราชการ พนักงานของภาครัฐ นักวิทยาศาสตร์การเกษตร นักชีวเคมี นักพันธุศาสตร์ นักอนุชีวโมเลกุล และนักวิทยาศาสตร์สาขาอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม โดยบางส่วน เป็นกลุ่มที่ได้การสนับสนุนจากภาครัฐให้มีการศึกษาค้นคว้าในเทคโนโลยีดังกล่าว ที่ผ่านกระบวนการทดลองเรียนรู้ มาเกือบทั้งชีวิตในเรื่องดังกล่าว มองเห็นประโยชน์เพียงด้านเดียวในการนำจีเอ็มโอมาใช้ในภาคการเกษตรกรรมไทย ด้วยเหตุผลสภาพแห่งการเปลี่ยนแปลงระบบภูมิอากาศการนำพืชจีเอ็มโอที่ผ่านการทดลองในระบบแปลงปิดมาสู่ระบบแปลงเปิด เพื่อเป็นการส่งเสริมศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยผ่านกระบวนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ต้องการผลิตอาหารที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดผู้บริโภค และสุดท้ายต้องการให้ภาครัฐสร้างสังคมไทยให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องจีเอ็มโออย่างกว้างขวางและให้มีกฎหมายมากำหนดให้ชัดเจนในเรื่องความ

ปลอดภัยทางอาหารชีวภาพในเรื่องของจีเอ็มโอ ดังนั้นเมื่อก่อนเกิดมูลเหตุแห่งการเคลื่อนไหวของกลุ่มภาคประชาสังคมทั้งในแนวต่อต้านและแนวสนับสนุน ที่ทำให้เกิดพลังกลุ่มที่แข็งแกร่งในการขับเคลื่อนโดยผ่านขบวนการจัดรูปแบบ ในการขับเคลื่อนที่มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

2) รูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวภาคประชาสังคมเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทยในการเคลื่อนไหวของกลุ่มภาคประชาสังคมในการต่อต้านพีชจีเอ็มโอ ในครั้งนี้จึงจำเป็นต้องใช้ในการจัดรูปแบบทั้งสองประเภทด้วยเหตุและปัจจัยในการต่อสู้เพื่อต่อต้านการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในภาคการเกษตรในเรื่องจีเอ็มโอ ถ้าลองย้อนกลับไปวิเคราะห์จะพบว่าใช้ระยะเวลาในการคัดค้านไม่น้อยกว่า 20 ปี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องการกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรมาช่วยในการขับเคลื่อนจำนวนมาก ใช้ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวที่หลากหลายในการต้านอำนาจรัฐที่มีเงินทุน อำนาจ แต่ทางกลุ่มการขับเคลื่อนภาคประชาสังคมถ้ากลุ่มที่จัดตั้งที่เป็นทางการอาจจะมีกลุ่มทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศในการสนับสนุนในการขับเคลื่อนแต่อีกกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวจากสภาพปัญหาในเรื่องปากท้อง เป็นกลุ่มที่ไม่มีทุนแต่ใช้ทุนทางความสัมพันธ์ที่นำมาจากแต่ละครอบครัวมาร่วมสนับสนุน (นั่นหมายถึงใครมีอะไรก็นำสิ่งนั้นมาในการขับเคลื่อน เช่น มีอาหารก็นำอาหารมา) ดังนั้นทุนไม่มีถ้าการขับเคลื่อนที่ใช้ระยะเวลาที่ยาวนานกลุ่มจะมีความอ่อนแอ และเป็นการเคลื่อนไหวภายในชุมชนเท่านั้น ทิศทางการเคลื่อนไหวกลุ่มต่อต้านในเรื่องจีเอ็มโอในครั้งนี้ถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ ซึ่งกลุ่มต่อต้าน คัดค้านได้ประสานเชื่อมโยงเข้ากับสภาพที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วนำมาซึ่งการสร้างปัญหาในการทำลายสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและต่อตนเองจึงเข้าร่วมในกระบวนการ

3) ปัญหา อุปสรรค ของขบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมเกี่ยวข้องกับ

เทคโนโลยี GMOs ในเกษตรกรรมไทย ปัญหา/อุปสรรค ที่เกิดขึ้นในมูลเหตุจูงใจของขบวนการเคลื่อนไหว/องค์กรปัญหา/อุปสรรคที่เกิดจากระดับจิตสำนึก แนวคิด มูลเหตุ ที่นำมาแห่งการก่อเกิด การพัฒนาการ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ชี้ว่า เป็นปัญหา/อุปสรรค ในการเคลื่อนไหวของขบวนการของการเมืองภาคประชาชนในการต่อต้านเรื่องพีชจีเอ็มโอ อุปสรรคต่อทางกลุ่มทำให้ถูกมองว่า ถูกขี้หน้า หรือถูกชักจูง เพื่อต่อต้านการนำเข้าพีชจีเอ็มโอของภาครัฐ ได้เช่นกัน ในแง่คิดนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคพลเมืองในเรื่องดังกล่าวจำเป็นอย่างยั้งจะต้องพึ่งพิงปัจจัยจากภายนอกไม่ว่าจะเป็น ด้านองค์ความรู้ ด้านเงินทุนสนับสนุน จนกลายเป็นกระแสที่ให้แก่คนในสังคมไทยตั้งคำถามกับการเข้ามา และเกรงจะกลายเป็นเครื่องมือ ขององค์กรที่มีการเคลื่อนไหวจากต่างประเทศ ซึ่งอาจจะมึนยยะแอบแฝงในการปลุกระดมต่อต้านอำนาจรัฐและทำการเคลื่อนไหวอย่างมึนยยะก็ได้ปัญหา/อุปสรรค ของรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหว/องค์กร ระบบการขยายฐานมวลชนสมาชิกยังแคบอยู่ ดังจะเห็นได้จาก ระบบราชการ ซึ่งจะมีบทบาทที่สำคัญในการให้ข้อมูล องค์ความรู้ในประเด็นพีชจีเอ็มโอ เป็นกลุ่มชั้นนำที่ต่อต้านการเมืองภาคประชาชน การมองในลักษณะแบ่งขั้วแบ่งข้างแบบนี้จึงมิใช่ทางที่สร้างสรรค์สำหรับทิศทางในการเคลื่อนไหวเท่าที่ควร จึงทำให้การขยายมวลชนไม่รุกคืบ ฐานของกลุ่มด้านอาชีพยังไม่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่ฐานยังอยู่ที่ชนชั้นชานาจนละเลยชนชั้นอื่น ๆ การสื่อสารสู่สังคม ประเด็นนี้พบว่า การนำเสนอข้อมูลที่ผ่านสื่อออนไลน์โดยมุ่งหวังที่ต้องการให้ประชาชนในสังคมมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการพัฒนาของภาครัฐในทางการเกษตรไทยในเรื่องพีชจีเอ็มโอ ผลปรากฏว่าได้รับการสนใจน้อยสืบเนื่องจากสังคมไทยปัจจุบันการอ่านข้อมูลข่าวสารที่เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้รับความสนใจน้อย

อภิปรายผล

1. มูลเหตุและแรงจูงใจที่สำคัญของ ขบวนการต่อต้านคือความกังวลในผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี GMOs ประกอบด้วย ความไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี GMOs ขัดแย้งกับวิถีเกษตรทางเลือก การสูญเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของ เกษตรกรรายย่อย ส่วนขบวนการเคลื่อนไหว สนับสนุนกลับมีความเชื่อมั่นเป็นตรงกันข้ามคือ เชื่อมั่นในความปลอดภัยต่อสุขภาพ และ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี GMOs มีความสอดคล้อง กับวิถีเกษตรวิทยาศาสตร์ และมีความเชื่อมั่นว่าจะ เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อเกษตรกรรายย่อย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนถึงประเทศชาติ

2. ลักษณะและรูปแบบการเคลื่อนไหว ของทั้งสองฝ่ายมีความคล้ายคลึงกันจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบคือ 1) การเคลื่อนไหวโดยตรง (direct actions) ประกอบด้วย การยื่นหนังสือและชี้แจง ด้วยวาจา การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ การจัดเวที เสวนา การแถลงข่าว การถ่ายทอดความรู้ การ สร้างเครือข่าย 2) การเคลื่อนไหวเพื่อผลักดัน กฎหมาย ประกอบด้วย การโน้มน้าวทางการเมือง (lobbying) และการแสวงหาแนวร่วมในภาครัฐ 3) การฟ้องร้องต่อศาล ในประเทศไทยมีเพียงฝ่าย ต่อต้าน GMOs ฟ้องร้องเจ้าหน้าที่รัฐ

3. ขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านประสบ ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวเนื่องจากรัฐบาลไทย ห้ามการเพาะปลูกพืช GMOs ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา ส่วนปัญหาอุปสรรคซึ่งทั้งสองฝ่ายเห็น ตรงกันคือ 1) สาธารณชนขาดความรู้ความเข้าใจ ในเทคโนโลยี GMOs 2) การยึดมั่นในวิถีเกษตรที่ ขัดแย้งกันเป็นตรงกันข้ามทำให้ยากที่จะรวมขอม กันได้ 3) ความขัดแย้งกันในผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ยากจะยอมกันได้ ภาครัฐจึงควร ตัดสินใจโดยยึดหลักผลประโยชน์ของประเทศชาติ โดยรวมเป็นสิ่งสำคัญ อาทิ เมื่อห้ามการเพาะปลูกพืช GMOs เนื่องจากไม่มีประโยชน์ต่อประเทศไทย ก็ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้คนไทยค้นคว้าวิจัยด้าน

เทคโนโลยีชีวภาพให้มากขึ้นเพื่อมิให้คนไทยสูญเสีย โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยมีความคิดเห็น ต่อขบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเพื่อเสริมสร้างความ แข็งแกร่งของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง ของภาคประชาชนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา ประชาธิปไตยดังนี้

1. การก่อเกิด/ขบวนการเคลื่อนไหว ทางการเมืองของภาคประชาชน ควรมีผู้นำ/แกน นำ ที่มีความเด่นชัดในแง่ของปัญญาเชิงประจักษ์ ต่อสาธารณชนยาวนานและต่อเนื่อง มีภาพลักษณ์ ที่ดี ได้รับการยอมรับ

2. มีการแสวงหาสมาชิกร่วมขบวนการที่มีความหลากหลายและมีพันธมิตรที่ดีในวงกว้างเพื่อ สร้างความชอบธรรม เสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับขบวนการทางการเมืองของภาคประชาชน ให้มีความสำคัญกับสมาชิกเน้นประชาชนในพื้นที่ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้เป็นแนวร่วมใน การเคลื่อนไหว

3. มีการจัดระบบองค์กรอย่างชัดเจน มี ลักษณะการบริหารจัดการองค์กรในระบบปิด สมาชิกต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการคิด กำหนด บทบาทหน้าที่ กำหนดกติกาและขบวนการ ตรวจสอบงบประมาณภายใน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็น ปัจจัยหลักในการดำรงอยู่ของขบวนการเคลื่อนไหว ทางการเมืองของประชาชน

4. รูปแบบในขบวนการเคลื่อนไหว ทางการเมืองภาคประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งจะต้อง มียุทธศาสตร์ ยุทธวิธีที่หลากหลาย บุคคลที่จะไป สื่อสารและมีเทคนิคในการสื่อสาร และวิธีที่ใช้ใน การเคลื่อนไหวต้องเป็นแนวอารยะชนปราศจาก ความรุนแรง

5. ส่งเสริมวิถีเกษตรทางเลือก กลุ่ม ต่อต้าน GMOs ต้องผนึกกำลังกับนักวิชาการ

เกษตรรอบทิศโดยไม่เกี่ยงอุดมการณ์ เพื่อเป็นการแสวงหาความร่วมมือครั้งใหญ่ในการพัฒนานวัตกรรมเกษตรทางเลือกให้เกิดเป็นรูปธรรมทางเศรษฐกิจ

6. การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี GMOs และแนวร่วมนั้น แนวทางการเคลื่อนไหวถือว่าเป็นประสิทธิภาพดีอยู่แล้วในด้านการมีความเกี่ยวพัน

หรือพัวพันกับอำนาจรัฐ และการตัดสินใจนโยบายในส่วนของการช่วงชิงความเห็นชอบจากเกษตรกรรายย่อยนั้น ฝ่ายสนับสนุนจะต้องทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดข้อยืนยันที่ชัดเจนถึงรายได้ที่จะเพิ่ม และความต่อเนื่องของรายได้ ความยั่งยืนของวิถีเกษตร และการรักษาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศได้

เอกสารอ้างอิง

- แก่งกิจ กิติเรียงลาภ และเควิน ฮิววิสัน. (2552). บทวิพากษ์ "การเมืองภาคประชาชน" ในประเทศไทย: ข้อจำกัดของแนววิเคราะห์และยุทธศาสตร์การเมืองแบบ "ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่". *วารสารฟ้าเดียวกัน*, 7 (2), 120-155.
- ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล. (2541). *ประชาสังคม: ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). *รายงานวิจัยเรื่องสุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2544). *บทสังเคราะห์ภาพรวม การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณรงค์ บุญสวยขวัญ. (2549). *ขบวนการปฏิบัติการประชาสังคมกับการใช้อำนาจรัฐในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์สาขาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ธีรยุทธ์ บุญมี. (2536). *สังคมเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร.
- ไพฑูรย์ โปธิสว่าง. (2532). *ผู้นำชุมชน*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวนน้อย ตรีรัตน์ และกนกศักดิ์ แก้วเพท. (2545). *การต่อต้านทุจริตยาภาคประชาชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิ นิธิวีรกุล. (2018). 'การเมืองภาคประชาสังคม' ถ้อยคำที่หายไปรัฐธรรมนูญ 60. ค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2018, จาก <https://waymagazine.org/words-no-longer-in-2560-constitution/>
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2548). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2551). *การเมืองภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- Bajunid, F. O. (2001). *Islam and Civil Society in Southeast Asia*. In Nakamura, M., Siddique, S. & Bajunid, F. O. (Eds.). Institute of Southeast Asian Studies. Singapore: ISEAS.
- Baker, G. (1998). *Civil Society and Democracy: The Gap between Theory and Possibility*. *Politics*, 18(2).
- Baker, G. (1999). *The Taming of the Idea of civil Society*. *Democratization*, 6(3).

Mathews, D. (1999). *Politics for People: Finding a Responsible Public Voice* (2nd ed.).
University of Illinois Press.

Melucci, A. (1985). The Symbolic Challenge of Contemporary Movements. *Social Research*,
52(4), 789-816.